

νευρικός, ό πείσμων Στερελλ. (Τριχων.): "Εχον ένα γρέζον π' δέ μ' αφίψ' σί στασιό ντίπ (στασιό= ανάπαυσις, ήσυχία). 5) 'Ο ύπουλος, ό επιμελώς αποκρύπτων την κακίαν του Στερελλ. (Αίτωλ.): Ξέρ'ς τί γρέζους ειμι αυτός! 6) 'Ελαττωματικός, μη επιτυχής, ιδίαι επί καλλιτέχνου, όταν, ένεκα πλημμελοῦς έρμηνείας θεατρικοῦ ρόλου ή μουσικοῦ τεμαχίου, προκαλῆ δυσμενῆ έντύπωσιν Κεφαλλ. : Θά τραγουδήσουμε, αλλά είμαστε βραχνοί και θά κάμουμε γρέτζα φηγούρα. "Εκαμε γρέτζα φηγούρα (δέν επέτυχε, δέν ικανοποίησε τó κοινόν). Γρέτζα φωνή (φωνή άκατάλληλος διά τραγούδι, βραχνή). 7) Τό οὐδ. και ώς οὐς., ή διά κοινών λίθων τοιχοποιία "Ηπ. (Κόνιτσ.).

"Η λ. υπό τόν τύπ. Γρέτζος και ώς παρωνύμ. Παξ. Πελοπν. (Τριφυλ.).

γρέτζος ό, (II) ένιαχ. γρέντζος Στερελλ. (Μεσολόγγ.) — Μ. Στεφανίδ., Λεξικογρ. 'Αρχ. 6 (1923) 211. Κ. 'Ανανιάδ., Θαλασσ. 'Εγκυκλοπ. 20. Π. Οίκονομίδ., Κατάλ. Ιχθ. 'Ελλάδ., 'Ινστιτ. 'Ωκεαν.-'Αλιευτ. 'Ερευν., 11 (1972), 492. Θηλ. γρέτζα Μ. Στεφανίδ., 'Ορολογ. δημώδ., 20 γρέτσα Θράκ. (Αίν.) Πελοπν. (Μεσσην.)—Μ. Στεφανίδ., Λεξικογρ. 'Αρχ. 6 (1923), 211 — Λεξ. Βυζ. Βλαστ. 431.

Πιθαν. έκ τοῦ 'Ενετ. *g a r i z z o*.

1) 'Ο Ιχθύς Μαινίς ή κοινή (Maena vulgaris) τῆς οίκογ. τῶν Σπαριδῶν (Sparidae) Θράκ. (Αίν.) Πελοπν. (Μεσσην.)—Μ. Στεφανίδ., Λεξικογρ. 'Αρχ. 6 (1923), 211, 'Ορολογ. δημώδ., 20 — Λεξ. Βυζ. Βλαστ. 431. Συνών. κόντουρα, μανόλι, μεζίκι, μενόλι, μένοουλα, στρογγύλα. 2) 'Ο Ιχθύς Κέφαλος ό χείλων (Mugil labeo) τῆς οίκογ. τῶν Κεφαλιδῶν (Mugilidae) Στερελλ. (Μεσολόγγ.)—Μ. Στεφανίδ., Λεξικογρ. 'Αρχ. 6 (1923), 211. Κ. 'Ανανιάδ., Θαλασσ. 'Εγκυκλοπ., 20. Π. Οίκονομίδ., Κατάλ. Ιχθ. 'Ελλάδ., 'Ινστιτ. 'Ωκεαν. - 'Αλιευτ. 'Ερευν., 11 (1972) 492.

γρήγορα έπίρρ. κοιν. γλήγορα σύνθηθ. και Καλαβρ. (Μπόβ. Χωρίο Βουν.) Τσακων. (Βάτικ. Καστάν. Πραστ. Χαβουτσ.) γλήγορα Πελοπν. (Ξεχώρ.) γλήγορα Καλαβρ. (Χωρίο Βουν.) γλήγορα σύνθηθ. βορ. ιδιωμ. και Καλαβρ. (Μπόβ.) γλήγορα Μεγίστ. γρήγορα Κύπρ. γλήγορα πολλαχ. γλήγορα Ρόδ. ("Εμπον.) γλήγορα Α. Ρουμελ. (Μέγα Μοναστήρ.) "Ηπ. (Βίτσ. Κουκούλ.) Θεσσ. (Τσαγκαρ.) κ.ά. Σάμ. Σκίαθ. Στερελλ. (Αίτωλ. 'Ασπρόπυργ. Περίστ. Τριχων. κ.ά.) γλήγορα Στερελλ. ('Ασπρόπυργ.) γρήγορι Νίσυρ. γλήγορι Χίος (Βροντ.) γλήγορι Μεγίστ. γλήγορι Κῶς (Κέφαλ. Πυλ.) Μεγίστ. Νίσυρ. γρήγορις Μήλ. Νικομήδ. γλήγορις "Ηπ. Θράκ. (Πύργ.) Κρήτ. Χίος (Βροντ.) γλήγορις Θήρ. Κύπρ. Κῶς (Καρδάμ. Πυλ.) Σίφν. γλήγορι Καρ. ('Αλικαρνασσ.) Κάσ. Κίμωλ. Κῶς (Καρδάμ. Πυλ.) Μεγίστ. γλήγορι Κάλυμν. Κίμωλ. γλήγορες Κῶς λήγορα 'Αθῆν. Α. Ρουμελ. (Μεσημβρ.) Δαρδαν. Θράκ. (Κασταν. Μέτρ. Σαρκεκλ. Σηλυβρ. Σνοπ.) Καλαβρ. (Κοντοφ.) Κορσ. Κύθν. Μέγαρ. Μεγίστ. Πελοπν. ('Αρεόπ. Δρυάλ. Καλάβρυτ. Κίτ. Λάγ. Μάν. Οίτυλ. Πάνιτσ. Συκιά Λακων.) Πόντ. Προπ. (Μαρμαρ.) Ρόδ. λήγορα Θράκ. ("Αβδηρ. 'Αλμ.) Στερελλ. ('Αράχ. Δεσφ. Κολάκ. Παρνασσ.) λήγορα Προπ. ('Αρτάκ.) λήγορις Κύπρ. λήγορες Κῶς ληγόρα Πόντ. ("Ιμερ. Κερασ. Σταυρ. Χαλδ.) έγρήγορα Πελοπν. (Κλειτορ.) — Λεξ. Περίδ. έγλήγορα Πελοπν. (Κλειτορ.) Σάμ. — Λεξ. Περίδ. έγλήγορα Κάρπ. ("Ελυμπ.) Κίμωλ. Κύπρ. Νάξ. (Καλόξ.) Σίφν. Χίος (Πισπιλ.) έγλήγορα Πόντ. (Τραπ.) έγρήγορι Χίος

(Φυτ.) έγλήγορι Χίος (Φυτ.) έγλήγορις Νάξ. (Βόθρ.) Σίφν. Χίος (Φυτ.) έλήγορα Πόντ. ("Οφ. Τραπ.) άγρήγορα Μακεδ. (Βόιον Χαλκιδ.) άγρήγορα Θράκ. ('Αδριανούπ. Σουφλ.) άγλήγορα "Ηπ. Θράκ. (Αίν.) Κέρκ. (Αύχιόν. Καρουσ. Περούλ. Ρόδ.) Μακεδ. ('Επταχώρ. Κοζ.) Πόντ. (Νικόπ. Τραπ. Χαλδ.) άγλήγορα Εῤβ. (Αίδηψ.) "Ηπ. (Ζαγόρ. Κουκούλ.) Θεσσ. ('Αγία Παρασκ. "Αμπελ. 'Ανατολ. Κακοπλεύρ. Καρποχώρ. Κρυόβρ. Μεγαλόβρ. Μελιβ. Πήλ. Πτελοπούλ. Σταυρ. Σουκαμν. Τσαγκαρ.) Θράκ. ('Αδριανούπ. Κομοτ. Μάιστρ. Σουφλ.) Λέσβ. Μακεδ. ('Αγία Παρασκ. "Ανω Κώμ. "Αρν. Βέρ. Βόιον Βρία Βροντ. Γαλάτιστ. Γρεβεν. Δαμασκ. Δασοχώρ. Δεσκάτ. Δρυμ. Θεσσαλον. Καρπερ. Καστορ. Κατάκχλ. Καταφύγ. Κοζ. Κολινδρ. Λιτόχ. Λόφ. Μοσχοπόταμ. Παρθεν. Ρουμλ. Σησαμ. Σιάτ. Φυτ. Χαλκιδ.) άγλήγορας Μακεδ. (Νάουσ.) άγλήγορα "Ηπ. Θράκ. (Καρωτ.) Κέρκ. (Ρόδ.) Μακεδ. (Βόιον) Πόντ. ("Ιμερ. Κοτύωρ.) άγλήγορα Θεσσ. ('Ανατολ.) Θράκ. (Σουφλ.) Μακεδ. (Θεσσαλον. Κατάκχλ.) Σάμ. άγλήγορα Θεσσ. ('Ανατολ.) άλήγορα Θράκ. (Αίν.) Πόντ. ('Αντρεάντ. 'Ινέπ. Κοτύωρ. Σάντ. Χαλδ.) άλήγορα Θράκ. ('Οκλαλ.) άλήγορας Πόντ. (Κερασ.) άγλούγορα Θράκ. (Σουφλ.) άγλίουγορα Θράκ. Μακεδ. (Κοζ.) άγλίουγορα Θράκ. ('Αμόρ.) άλίουγορα Θράκ. ('Αμόρ.) όγρήγορα Πελοπν. (Κάμπος Λακων. Κλειτορ.) όγλήγορα πολλαχ. και Πόντ. ("Ιμερ. Κερασ. Χαλδ.) Τσακων. (Πραστ. Χαβουτσ.) όγλήγορα Πελοπν. (Ξεχώρ.) ούγλήγορα Σάμ. Στερελλ. (Τριχων.) όγλήγορα Κάρπ. Λύκ. (Λιβύσσ.) Σκυρ. Χίος ούγλήγορα Σάμ. Στερελλ. (Τριχων.) όλήγορα Θράκ. (Αίν.) Κορσ. Πελοπν. (Γέρμ. Καλάμ. Κίτ. Οίτυλ.) Πόντ. (Κερασ. Τραπ. Χαλδ.) όλήγορα Πελοπν. (Λεῤκτρ.) όγρήγορις Κῶς όγλήγορις Κρήτ. Μήλ. όγλήγορις "Ανδρ. Συγκριτ. γρηγορώτερο Προπ. (Μαρμαρ.) γληγορώτερον Κύπρ. — Λεξ. Βάιγ. γληγορώτερο Πελοπν. (Γορτυν.) γληγορώτερον Κύπρ. — Λεξ. Βυζ. γληγορώτερο Νάξ. γληγορώτ-τερον Κύπρ. έγρηγορώτερον Κύπρ. έγληγορώτιρον Κύπρ. άγληγορωτίρον Μακεδ. (Κοζ.) γρηγορώτερα ένιαχ. γρηγορωτίτρα Σκίαθ. Στερελλ. (Φτελ.) γληγορώτερα ένιαχ. και Τσακων. (Πραστ. Χαβουτσ.) γληγορωτίτρα σύνθηθ. βορ. ιδιωμ. γληγορώτερα Μαθράκ. 'Οθων. γληγορώτ-τερα Κύπρ. (Πεδουλ.) γληγορωτέρα Στερελλ. (Αίτωλ.) άγληγορωτίτρα Μακεδ. όγληγορωτίτρα Μακεδ. (Κοζ.) Πελοπν. (Μάν. Μεσσην.) — Λεξ. Περίδ. Βυζ. όληγορώτερα Πελοπν. ('Αρεόπ.) ληγορώτερα Πελοπν. ("Αρν. Ζελίν. Κίτ. Μάν.) άληγορώτερα Πόντ. (Σάντ.) γληγορούτερα Κρήτ. γληγορούτ-τερα Κύπρ. ληγορούτερα Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) ληγορούτ-τερα Κύπρ.

Τό Βυζαντ. έπίρρ. γ ρ ή γ ο ρ α. Βυζαντινοί επίσης είναι και οί τύπ. έ γ ρ ή γ ο ρ α Χρον. Μορ. Η 7045 (έκδ. Schmitt σ. 456), γ λ ή γ ο ρ α Γαδάρ. διήγ., στ. 42 και 471 (έκδ. Wagner, σ. 125 και 138) έ γ λ ή γ ο ρ α Σαχλίκ., Γραφάι και στίχοι στ. 339 (έκδ. Wagner, σ. 77), ό γ λ ή γ ο ρ α Γαδάρ., διήγ. στ. 77 (έκδ. Wagner, σ. 126). Περί τοῦ τύπ. γ ρ ή γ ο ρ α βλ. Κ. Κόντου, Ποικιλ. Φιλολογ., 'Αθηνά 19 (1907), σ. 227 - 229. Τόν τύπον γ λ ή γ ο ρ α όΡ. Kretschmer, Glotta 13 (1923) 270 έρμηνεύει ώς μεταρρηματικόν σχηματισμόν έκ τοῦ έ γ ρ ή γ ο ρ α. 'Ο τονισμός τοῦ τύπ. γ λ η ό ρ α έκ τοῦ συσχετισμοῦ τοῦ έπίρρ. πρὸς τὸ ὦ ρ α. Οί τύπ. εις -ις, -ι άναλογικῶς πρὸς ἄλλα οὕτω λήγοντα έπιρρήματα. Διά τόν σχηματισμόν τῶν εις -ύ τ ε ρ α συγκριτ. βλ. Γ. Χατζιδ., MNE 1, 582 - 583.

1) Ταχέως, έν σπουδῇ, ένίστε έπαναλαμβανόμενον πρὸς μεγαλυτέραν έξαρσιν τῆς σημασίας κοιν. και Καλαβρ. (Μπόβ. Χωρίο Βουν. κ.ά.) Πόντ. ("Ιμερ. Κερασ. "Οφ. Σάντ. Σταυρ.

Τραπ. Χαλδ.) Τσακων. (Πραστ. Χαβουτσ. κ.ά.): "Ελα-φύγε-τρέχα - κάμε - μίλα γρήγορα κοιν. Νά πᾶς καὶ νά 'ρθῇς γρήγορα κοιν. 'Ο καιρὸς περνάει γρήγορα κοιν. Γρήγορα-γρήγορα κοιν. Πήγαινε-ἔλα γρήγορα-γρήγορα κοιν. 'Εδοποιήθη-κε ὀγλήγορα ἀλλὰ τότε βρήκανε, βλέπεις, 'κεῖν' τὴν ὥρα οὐ-λες οἱ δουλυὲς Πελοπν. (Βερεστ.) "Α σὲ δαγάσω ἐγὼ ἢ ὀχέα, βάζεις λαδάτσι, βαβακάτσι τσαι τῆς Παναγίτσας τὸ χορτα-ράτσι τσαι περνάει' ἃ σὲ δαγάση ὁ γιός μου ὁ κοντοθόδωρος, τὴν ἀξίνα τσαι τὸ φτυάρι τσαι ὀγλήγορα 'ς τὸν "Αδη (κο-δοθόδωρος=εἶδος ἐχίδνης) Πελοπν. (Κάμπ. Λακων.) Πη-λαλούσανε 'ς τὴ γατηφόρα γιὰ νὰ φτάσουνε γλήγορα τσαι νὰ θερίσουνε τὸ γέγγημα Πελοπν. (Ξεχώρ.) "Εχει κρέδιτα σ' ὅλα τὰ μαγαζία, γιὰτὶ οἱ μαγαζατοραῖοι ξέρουνε ὅτι θὰ πιερωθοῦνε γλήγορα (κρέδιτα=πίστωσιν) αὐτόθ. Ση-κωνέον νὰ πᾶμε 'ς τὴ Βονά νὰ γιομίσουμε γλήγορα τὴ βαρέ-λα νερό αὐτόθ. Νά ρθῇς τὴ χώρα λήγορα Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) 'Ο δήμαρχος πᾶς' ἀποταξιά' ἐρχεται λήγορα Κορσ. Νά δώσ' ὁ Θεὸς νὰ ξεβλέξωμεν ὀγλήγορις ἀπὸ τὸ βονηρό Κρήτ. Μόλις χτίζανε μία μερία, ἄλλοι τὴ σοβανδίζανε λήγορα - λήγορα τσαι ἄλλοι τὴ ζωγραφίζανε Μέγαρ. Γρή-γορις νὰ μοῦ φέρετε ἓνα βονκάλι ξίδι, γιὰ νὰ τρώω τὰ μελί-για βᾶς καὶ συνεφέρει Μῆλ. Προβάτῃνα γλήγορα νὰ τσοῦ φτάκω πὺν πηλάνανε νὰ μάσουνε τ'ς ἐλιές 'Αντίπαζ. Παζ. 'Η παππαδιά πήρε τ' δ'λειά τ'ς κ' ἔτριξε ἀγλήγορα κι πήγαι-ναν μαζί Μακεδ. ("Ανω Κώμ.) Νά ρθῇς ἀγλήγορα Μακεδ. (Καστορ.) Μαρή, σήκον ἀγλήγορα νὰ φέρ'ς τοῦ φκυάρ' νὰ φκυαρίσουν τὰ πλαστά (=ψωμιά) Μακεδ. ('Αγία Παρασκ.) Νά 'ρθῇς ἀγλήγορα ἀπόψι σπίτ', θά 'ρθῇ κι οὐ πάππους Μακεδ. (Βόιον.) 'Αγλήγορα νὰ μάσουνι τὰ πράματα κι νὰ κατιβοῦμι 'ς τοῦ χονριό Μακεδ. (Βρία) Κένουδι 'ς τὰ πιτάτα, ὦ μάκον, ἀγλήγορα, νὰ φύγωμι μιτὰ Μακεδ. (Βροντ.) Γιὰ νὰ ψ'τῇ ἀγλήγορα τοῦ φουμί, πρέπ' ἢ φοῦρονους νὰ καῖ καλὰ Μακεδ. (Δασοχώρ.) Νουρίς βγῆκι σήμερα νό-τους κι ἀγλήγορα δὰ βγάλομι τ'ς σουροὶ Μακεδ. (Δρυμ.) Τρέξι ἀγλήγορα, μάκον, νὰ σκιπᾶς'ς τοῦ βασκί, γιὰτὶ γλέπου ἀδάρα νὰ πλακῶν' τοὺν "Ελυθον Μακεδ. (Μοσχο-πόταμ.) Τοῦ πιδὶ ξέχασι νὰ γυρίσ' πίσ' ἀγρήγορα Θράκ. ('Αδριανούπ.) 'Αρχόνδον, σέβα μέσα, κουρίτσ' μ', ἀγλή-γορα κι κλεῖσε τὰ κανάτχια ἀπ' τὰ παραθύργια (κανάτχια =τὰ παραθυρόφυλλα) Θεσσ. ('Ανατολ.) Τ' ἀρόνι μ' ἀρρώ-στησ' ἀπ' τ' βέβελ', γι αὐτὸ βάλαμι κόκκινα πανιὰ νὰ 'ρχι-τι κόκκινον φῶς, νὰ 'έβ' ἀγλήγορα καλὰ Θεσσ. (Σταυρ.) 'Αγλήγορα νὰ ντ'θῇτι γιὰ νὰ προυφτάκιτι τ' αὐτοκί'ν' του "Ηπ. (Κουκούλ.) Σύβα τ' φουτιά νὰ γέν' πιὸ γλήγορα τὸ φαῖ (σύβα=συνδαύλιζε) Σάμ. Θ' ἀλλάξον φτιρουτή 'ς τοῦ μύλον μ', γιὰτὶ αὐτεῖν', πῶχον πάλιουσι κι δὲ γυρίζ' γλήγορα Στερελλ. (Αἰτωλ.) Φκεάνον τοῦ γίκου μ', γιὰτὶ ἔχον σκου-πὸ νὰ παντριφτοῦ γλήγορα (γίκου=στοιβή κλινωσκεπασμά-των, σινδόνων κλπ.) Στερελλ. (Περίστ.) Θὰ τοῦ βάλου τοῦ βράδ' τοῦ πιδάκι μ' 'ς τοῦ κριββατάκι τ' μὶ κανακέματα, γιὰ νὰ τοῦ πᾶρ' οὐ ὕπνου γλήγορα αὐτόθ. Νά φέρ'ς τὰ πράματα ἀγρήγορα 'ς τοῦ σπίτ' Μακεδ. (Βόιον) Τρέξι ἀ-γληούγορα Μακεδ. (Κοζ.) Νά πᾶρ'ς κρουμμύδια κι ἄλας κι νὰ τὰ πᾶς γλήγορα 'ς τ' ἀβέλ' Μακεδ. (Χαλκιδ.) Λάμ'τε λήγορα (λάμνετε, κωπηλατεῖτε γρήγορα) Προπ. ('Αρτάκ.) Πᾶρ' τὸ τσαπὶ λήγορα τσ' ἔλα κοδά μας Μέγαρ. 'Επορπά-θειε γλήγορα 'ς τὴ στράτα Νάξ. ('Απύρανθ.) 'Ηποδειπνήσα-με ἐγλήγορις Σίφν. Νά πᾶς τσαι νὰ γυρίσης ὀγλήγορις "Ανδρ. Γλήγορις θὰ μάθη τὴν τέχνην, γιὰτὶ εἶναι ἀν-νοιχομ-μά-της Κῶς (Καρδάμ.) Γιὰ νὰ μιλήση γληόρι καὶ καθαρά τὸ παιδί, δὼν-νον νδον τὴ Λαμβρὴν νὰ φάη ἀβγὸ τῆς πέρδι-

κας Κῶς (Πυλ.) Φέρε μου, Φωτεινὸ, γλήγορα κομ-μάν νερουδάκι, γιὰτὶ ἐκοράκισα Σύμ. Γιὰ περπάτγεις ἐγλήγορα, νὰ προκάωμεν τὸ παναθριν Χίος (Πισπιλ.) 'Ἐ θές 'ὰ λασκά-ρης δὰ λουριά δῆς κόρης σου; ἃ χάσης τὴν ἐγλήγορις! Χίος (Φυτ.) 'Εσὺ τὸ φαῖ ἐλήγορα ψέσο καὶ φέρε με, ἐγὼ πεινῶ πολλὰ Πόντ. ("Οφ.) 'Επέγ'νεν ληγᾶρᾶ-ληγᾶρᾶ (ἐπῆγαινε γρήγορα-γρήγορα) Σταυρ. 'Ἐν ἐμπόρειε 'ὰ κόφτη γλήγορα ('ὰ κόφτη=νὰ τρέχη) Τῆλ. Παππᾶ μου, πᾶρε γλήγορα, τὸ βγαν-τζελτζο τσον τσαι πᾶμε σπίτιμ - μου 'Αστυπ. Γιὰτὶ πάιτε τόσο γλήγορα; (διὰτὶ πηγαίνετε τόσο γρήγορα;) Χωρίο Βουν. Νὰ μοῦ σιερῶσης τὸ πονκάμισόμ μου γλήγορα τῶαι θέλω τὸ Κύπρ. (Λευκωσ.) Μωρή, γιὰτὶ δὲ δὴ 'βανες τὸ λινάρι 'κεῖ 'ς τὶς μεγάλες λοῦδες μέσα νὰ γίνῃ γληγορώ-τερα; Πελοπν. (Βερεστ.) Τὰ κορίτσια γεννιῶνται κάπου δώδεκα - δεκατρεῖς μέρες γληγορώτερα 'πὸ τὰ σερνικά 'Οθων. Πῆρα μιὰ λούρα κι βάρισα τοῦ μ'λάρι μ' μ'συν-κάπ'λα, γιὰ νὰ πιρπατήσ' γληγορώτερα Στερελλ. (Αἰ-τωλ.) Τοῦτος εἶδεν μιὰν γεναῖκαν τζαῖ ἐφαλέν τὴν 'ποῦ τὴν ζωὴν μιὰν ὥραν γληγορώ-τερα Κύπρ. (Πεδουλ.) Κι μὶ τ' ἄλουργα εἶχαμι σέμπρου, ἓνα ἢ ἓνας κι ἓνα ἢ ἄλλους' γένονταν ὅλις οἱ δ'λὲς ἀγληγορώτερα Μακεδ. (Δασοχώρ.) Νά ζᾶρε τ'δᾶι νὰ μόλερε γλήγορα (νὰ πάης καὶ νὰ ἔλ-θης γρήγορα) Πραστ. 'Πόψε ἐν' -νὰ 'ρητ γληγορύ-τερα: (ἐν - νὰ 'ρητ= θὰ ἔλθῃ) Κύπρ. Νὰ μὶ ἀπαντήης τ' ἀγλη-γορώτιρον Μακεδ. (Κοζ.) "Οσον μα μπορῶτ' γληγορώ-τερα (ὅσον μποροῦμεν γρηγορώτερα) Χαβουτσ. || Φρ. 'Απᾶ κι γλήγορα (τάχιστα) Σάμ. Τώρα κοντὰ καὶ γλήγορα (ὀσονοῦπω) Μεγίστ. 'Εγλήγορα νὰ χυθῇ ὁ βορβὸς τοῦ ἐμ-ματιοῦ σου! (ἀρᾶ) Σάμ. 'Σ τσί χαρὲς σου κι ὀγλήγορα! (εὐχὴ) Α. Κρήτ. 'Αγλήγορα νὰ γιερέψ'ς! (εὐχὴ) Μα-κεδ. (Βροντ.) Οὐπὸν στιφάνουδισ, ἀγλήγορα νὰ βα-φτίδ'ς! (εὐχὴ) Μακεδ. (Βρία) Νὰ ξιλιφτιρουθῇς ἀγλήγορα (εὐχὴ) Μακεδ. (Κοζ.) 'Αγλήγορα νὰ κρατήσ'ς κι ἀρόνια (εὐχὴ) Μακεδ. (Μοσχοπόταμ.) Παστρικά κι ἀγλήγορα (εἰρων., ἐπὶ βεβιασμένως γενομένων πραγμάτων, τὰ ὅποια δὲν δυνάμεθα νὰ ἐκτελέσωμεν δεόντως) Μακεδ. (Θεσσαλον.) Πάει πλέο γλήγορα παρὰ τὸν γόρακο Χωρίο Βουν. 'Αρ-γῶς ἔρθε'ς, ἅμα ἀλήγορα ἔμαθες (ἀργὰ ἦλθες, ἀλλὰ ἔμα-θες γρήγορα' ἐπὶ τοῦ ταχέως ἐξοικειωθέντος πρὸς τὰς συνηθείας τῶν ἄλλων) Σάντ. Χαλδ. || Παροιμ.

Ξένα ροῦχα ντένισι, | γλήγορα τὰ γδένισι
(ἐπὶ τῶν βασιζομένων διὰ τὴν ἐπιτυχίαν τῶν ὑποθέσεω-
των εἰς ἄλλους καὶ διὰ τοῦτο ἀποτυγχανόντων) Στερελλ.
(Φθιώτ.) "Οπριος κάθεται σὲ ξένο γάιδαρο γλήγορα ξεπε-
ζεῦει (ὁμοίᾳ μὲ τὴν προηγουμ.) Κύθηρ. 'Η παροιμ. εἰς
παραλλαγ. πολλαχ.

'Απὸν πλουταίνει μὲ τὸ νοῦ ὀγλήγορα φτωχαίνει
(ὁ μὴ στηριζόμενος ἐπὶ θετικῶν βάσεων ταχέως ἀποτυγ-
χάνει) Κρήτ. 'Ο φτωχὸς θέλει τὸ δίκαιόν του, θέλει το κι
ὀγλήγορα (ἐπὶ τῶν ἀνυπομονούντων διὰ τὴν ἐκβασιν δυ-
σκόλων ὑποθέσεων των) Κάρπ. || Γνωμ.

Μάτια πὺν δὲ φαίνονται γρήγορα λησμονεῖονται
(ἐπὶ τῶν λησμονουμένων ἕνεκα τῆς μακρᾶς ἀπουσίας των)
κοιν. Μὴν παραψ'λώνισι, ἀγλήγορα χαμπ'λώνισι (δὲν πρέ-
πει νὰ ὑπερφηφανεῖται τις δι' ὑπάρχουσιν εὐτυχίαν, διότι ἡ
μετάπτωσης εἰς δυστυχίαν εἶναι εὐκόλος) Μακεδ. (Καταφύγ.)
Γληγορώτερα ἀπ' ὅλα γηράζ' ἢ χάρις (ἐπὶ τῶν εὐεργετου-
μένων καὶ παραχρῆμα τῆς χάριτος ἐπιλανθανομένων) Ι. Βε-
νιζέλ., Παροιμ.² 48, 83 Παροιμιογρ. 1, 27 (Ζηνόβιος
1, 81): «'Αμ' ἠλέηται καὶ τέθνηκεν ἡ χάρις» || "Ασμ.

'Η χήρα μέσα κάθεται τσ' ὄξω τὴ γουστονδιάζοται,

ἃ βερπατῇ ὀργήγορα, τῆς λένε πῶς κουνιέται
Πελοπν. (Κάμπος Λακων.)

Φῶτα καὶ χαμπηλότερα | νὰ πάου γληγορώτερα
Πελοπν. (Γορτυν.)

Ἀνθρωπο πέβει γλήγορι, τὸν Κωστανδῇ νὰ φέρη
Κῶς

Πάνω 'ς τὰ κῆμ-ματα πατῶ καὶ λάμνω σὰν τὸ ψάρι,
νὰ σέ 'νταμώσω γλήγορι, ἄλλος νὰ μὴ σέ πάρη

Κῶς (Πυλ.)

Ἄν εὐρῆς τ' ἀδερφάκι μου, γλήγορα νὰ τὸ φέρης
Μεγίστ.

Ὅρδόντα βρούσες τξ' ἂν δκιαβῶ, 'έγ κάθουμαι νὰ 'πνάσω,
γλήγορα μέσ' 'ς τ' ἀγκάλ-λια σου, λεγνῇ μου, γιὰ νὰ φτά-
σω ('πνάσω = ἀναπαυθῶ) Κύπρ.

Νά 'ξερα πῶς 'ς τῇ μαύρη γῆς δὰ βρῶ τὸ γιαιτρικό μου,
θὰ 'κανα γληγορότερα τὸ Χάρο σὺδροφό μου

Α. Κρήτ.

Ἐλα, πουλλί μου, λήγορα, ὅσο εἶναι καλοκαίρι,
νὰ μὴ σέ πιάσ' ὁ Χιονιστής κ' εἶσαι σέ ξένα μέρη
(Χιονιστής=Δεκέμβριος) Προπ. (Μαρμαρ.)

Κρούον νιρὸ κι ἀγλήγορα, θὰ σβήσουν, θὰ πιθάνουν
Θεσσ. (Μεγαλόβρ.)

Δῶσι μ', ἀφέντ', τοῦ δίκιου μου, δῶσι μ' τῇ δουλιῇ μου,
δῶσι μὴ εἶνα ἄλουνγον ἀγλήγορα νὰ πάνουν

Θράκ. (Σουφλ.)

Φέξι ψηλὰ κι χαμπηλά, | γιὰτ' ἔχει λάσπες κι νιρά,
φέξι κι χαμπηλότιρα, | νὰ πάου γληγορότιρα

Στερελλ. (Κολάκ.) Συνών. ἀ ρ π α χ τ ἁ 1, ἀ ψ ἁ 4, ἀ ψ ἁ τ α,
β ι α σ τ ι κ ἁ, γ ο ρ γ ἁ, σ β ἔ λ τ α. 2) Προώρως, πρωίμως
σύνθη. καὶ Πόντ. Τσακων. (Πραστ. Χαβουτσ.): Τὸν Αὐ-
γουστο τρῶμε καὶ τὰ προωμάδια ἀχλάδια πὺν γίνονται ἐργή-
γορα Πελοπν. (Κλειτορ.) Τὸν παλαιὸν καιρὸν τὰ κόβγαμε
γλήγορα τὰ σταφύλια Κίμωλ. Οἱ μπαρμπάδες μου φύανε
πιδ γλήγορι (φύανε= ἀπέθανον) αὐτόθ. Τὸ κρύο ἐπιανε γλή-
γορις Θράκ. (Πύργ.) Σὰ πολλὰ ὀγλήγορα τὸ σκεφτήκανε
Δ. Κρήτ. Ἐγέρασα γλήγορις, γιὰτ' ἤμουν κακοπερασμένος
'ς τὰ ν-νῆατα μου Κῶς (Καρδάμ.) Ἄμ-μα 'ναι ἀλαφρὸς χεί-
μῶνας, τὰ δένδρα 'θκυῖνε γλήγορι ('θκυῖνε = ἀνθίζουν) Κῶς
(Πυλ.) Φέτον χειμῶνιασι ἀγλήγορα Μακεδ. (Γρεβεν.) Τὰ
γίδια προουσιαλίσ'καν ἀγλήγορα ἰφέτους (προουσιαλίσ'-
καν= συνουσιασθήσαν) Μακεδ. (Δασοχώρ.) Ἐνατάι γλή-
γορα σᾶτσι οἱ ἀχράε (ὠρίμασαν γρήγορα, προώρως, φέτος
τὰ ἀχλάδια) Πραστ. || Φρ. Μὴ βιάζεσαι, θὰ γεράσης γρή-
γορα (ἐπὶ τῶν ἀδικαιολογήτως βιαστικῶν εἰς τὰς ὑποθέ-
σεις των) κοιν. Θὰ γιράης γλήγορα (ὁμοία μὲ τὴν προη-
γουμ.) Στερελλ. (Φθιώτ.) || Παροιμ. Ὁ σκύλλος γερνᾷ
ὀγλήγορα, γιὰτ' γαβγίζει γιὰ ξένες ἔγνοιες Μῆλ. || Ἄσμ.

Τὰ παλληκάρια τὰ καλὰ ὀγλήγορα γερνᾶνε,
γερνᾶνε ἀπὸ τὶς ὁμορφες κι ἀπὸ τὶς μαυρομάτες
Πελοπν. (Σκορτσιν.)

Μὰ δὲν ἦτα ζ-ζαμάνι σ-σου, δὲν ἦταν ὁ τσαιρός σου,
τὶ γλήγορι βασίλεψεν ὁ ἥλ-λιος ἀπὸ μβρός σου
(μοιρολ.) Μεγίστ. 3) Ἐνωρὶς πολλαχ. καὶ Πόντ. (Ἰμερ.)
Τσακων. (Πραστ. Χαβουτσ.): Τὸ Χειμῶνα ψιφώνει λήγορα
(ψιφώνει=νυχτώνει) Πελοπν. (Ἀρεόπ.) Κάλλιο νὰ σηκωθῇ
ὀλήγορα τὸ πρῶι Κορσ. Μὴ βιάισι, θὰ προκάν'ς, εἶναι
ἀγλήγορα ἀκόμα Μακεδ. (Δασοχώρ.) Πῶς κ' ἤρθις τό-
σον ἀγλήγορα ἀπ' τὰ βαμπάκια; Μακεδ. (Δεσκάτ.) Κοί-
ταξι νὰ γυρῆς ἀγλήγορα, νὰ μὴ σὶ πάρ' ἡ νύχτα Ἡπ.
(Κουκούλ.) Σ'κοῦ ἀποπουροῦ ἀγλήγορα Ἰμερ. Ἐτάτσε γλή-
γορα σάμερε (ἡγέρθημεν ἐνωρὶς σήμερον) Πραστ. || Ἄσμ.

Ἐβγα, μάννα μ', νὰ δγῆς τοὺν ἥλιον,
ἂν εἶν' ἀγλήγορα, πέ μὴ νὰ κάτσουν
κι ἃ βασίλιφι, πέ μὴ νὰ φύγουν

Μακεδ. (Βροντ.) 4) Ὀλοταχῶς, ὡς ναυτ. ὅρος Ν. Κοτσοβίλ.,
'Εξαρτ. πλοίων 128.

γρηγοράδα ἡ, σύνθη. γληγοράδα πολλαχ. καὶ Τσακων.
(Χαβουτσ.) γληγοράδα Εὐβ. ('Αγία Ἄνν.) Ἡπ. (Κουκούλ.
Πάπιγκ. κ.ά.) Μακεδ. (Δρυμ. Κοζ.) Στερελλ. (Αἰτωλ. Ἀκαρ-
ναν. Ἀχυρ.) γληγοράδα Μεγίστ. γληγοράδα Ἀνδρ. Θήρ. Ἰων.
(Ἀγριλ.) Μεγίστ. Χίος (Πισπιλ.) γληγοράδα Ἡπ. Σάμ.
ληγοράδα Μέγαρ. Πελοπν. (Κίτ. Μάν.) Προπ. ('Αρτάκ.)
ἀγληγοράδα Θεσσ. ('Αμπελ.) Μακεδ. ἀγληγοράδα Μακεδ.
ὀγρηγοράδα Πελοπν. (Λάστ.) ὀγληγοράδα Κρήτ. (Νεάπ.)
Πελοπν. ('Ολυμπ. Σκορτσιν.) — Δ. Σολωμ., 132 — Λεξ.
Βάιγ. Γαζ. Περίδ. Βυζ. Μπριγκ. Πρω. Δημητρ. ἐγληγορά-
δα Σίφν.

Ἐκ τοῦ ἐπιθ. γ ρ ἡ γ ο ρ ο ς καὶ τῆς παραγωγ. καταλ.
-ά δ α.

Ταχύτης, σπουδῇ εἰς τὴν ἐκτέλεσιν ἐργασίας κοιν. καὶ
Τσακων. (Χαβουτσ.): Αὐτὸς οὐ μᾶστουρας ἔχ' ἄξια γλη-
γοράδα Ἡπ. (Πάπιγκ.) Μ' ἀπιρνάει 'ς τ' γληγοράδα Ἡπ.
Μωρέ, τί γληγοράδα πῶχ' οὐ Κώστας 'ς τ' ἄρμιγμα! Ἡπ.
(Κουκούλ.) Τὴν ἔκαμε τὴ δουλειὰ μὲ ληγοράδα Πελοπν.
(Κίτ. Μάν.) Ἡ ληγοράδα του ἔχει νὰ κάμῃ Μέγαρ. Σοῦ
βάνει γληγοράδες Παζ. Ἡ γληγοράδα τ' εἶναι ἄλλου πρᾶ-
μα Εὐβ. ('Αγία Ἄνν.) Ἐχει μιὰ γληγοράδα τὸ γαιδον-
ράκι μου πὺν ἄλλο πρᾶμα! Μῆλ. Κεῖνα τρέχ'νι μ' ἀγλη-
γοράδα κι πιρνοῦνι πάν' ἀπ' τὰ στάχυα νὰ τὰ λειώσ'νι
Θεσσ. ('Αμπελ.) Ν' ἀφήξ'ς τ' γληγοράδα κι νὰ κάμ'ς κα-
λὰ τὴ δ'λειὰ Στερελλ. ('Αχυρ.) Ἡ δ'λειὰ δὲν εἶναι κέντ'μα,
πιδί μ', θέλ' γληγοράδα αὐτόθ. Ἡ γληγοράδα τῆς δὲ λέ-
γεται (περὶ γυναικός, ἥτις μετὰ ταχύτητος ἐκτελεῖ τὰς ἐρ-
γασίας τῆς) Πελοπν. (Κορινθ.) Τητερὶ 'ν' ἔχ' μᾶ γληγορά-
δα 'ς τὸ πόε σ' (αὐτὸς ἔχει μιὰ γρηγοράδα εἰς τὰ πόδια
του) Τσακων. (Χαβουτσ.) — Ἦτανε ὀλόφωτο κ' ἔδειχνε πῶς
ἔτρεχε μὲ σαῖτας γρηγοράδα Κ. Μπαστ., Ἀλιευτ. 147. Σὲ
λίγες στιγμὲς ξεμπερδέψανε κ' οἱ δυὸ τοὺς μὲ μεγάλη γλη-
γοράδα τὶς δουλειές τοὺς καὶ μὲ βιασύνῃ πολλῇ Ν. Χαλιορ.,
'Υδρείκ. Θρύλ. 78. Μόλις εἶχε βασιλέψει ὁ ἥλιος, μὰ σκο-
τείνιαζε κρόλα μὲ τὴ φθινοπωρινὴ γρηγοράδα τῆς νύχτας,
πὺν πέφτει ἀπότομα καὶ διώχνει τὸ δειλινὸ Γ. Ξερόπ., Ἀνα-
δυομέν. 175. || Παροιμ.

Ἄντρα μ', μ' ἦρθ' ἡ γρηγοράδα, | βγάλ' τὰ γένια σου νὰ
γνέσω

(ἐπὶ τῶν ραθύμων ἐκ φύσεως γυναικῶν καὶ προσποιουμένων
ἐνίοτε δραστηριότητα) Στερελλ. (Φθιώτ.) — Ι. Βενιζέλ.,
Παροιμ.² 21, 265 Τοῦ Λαζάρου τὴ βδομάδα βγάν' ἡ νύφη
μας ὀγληγοράδα (ὁμοία μὲ τὴν προηγουμ.) Πελοπν. (Λαστ.)
'Ἡ γληγοράδα δέχως τέχ'ν' τὰ γλέπ' κι τὰ μ'ντζῶν' (τὰ ἐπι-
τεύγματα τῆς βίας εἶναι ἄτεχνα) Στερελλ. ('Αχυρ.) || Ἄσμ.

Κι ἀπὸ τὴ φόρα τὴν πολλὴ καὶ τὴν ὀγληγοράδα
τῆς 'κόπη τ' ἀργυρὸ κουμπὶ καὶ φάνηκε ὁ λαιμός της
Πελοπν. ('Ολυμπ.)

Κ' ἐκείνη ἀπὸ τὴ σπούδα τῆς καὶ τὴν ὀγληγοράδα,
ἐπιάστη τὸ ζουνάρι τῆς 'ς τοῦ χαραινιοῦ τ' ἀρβάλι
Πελοπν. (Σκορτσιν.)

Δὲ δὸν ἐπιάσανε ἀπ' ἀδρεῖα οὔτε 'πὸ γρηγοράδα,
ἦτανε ἄρρωστος βαριά τσ' ἦτανε 'ς τὸ κρεββάτι
(μοιρολ.) Πελοπν. (Ξεχώρ.)

